Cena podw. nr. 2 zł.

Rok VI 31 października-15 listopada 1925 Nr. 20/21

RYBAK POLSKI

Dwutygodnik poświęcony popularyzowaniu rybactwa.

Organ oficjalny Wielkopolskiego Towarzystwa Rybackiego w Poznaniu-Wydziału Rybackiego Centralnego Towarzystwa Rolniczego w Warszawie-Centralnego Towarzystwa Rybaków Lądowych Województwa Pomorskiego w Toruniu - Towarzystwa Rybackiego Wód Kujawsko-Kaliskich w Włocławku - Powiatowego Towarzystwa Rybackiego w Nowym Sączu - Powiatowego Towarzystwa Rybackiego w Gorlicach - Towarzystwa Rybackiego w Warszawie - Powiatowego Towarzystwa Rybackiego w Jaśle i Powiatowego Towarzystwa Rybackiego w Trembowli.

Wydawany przy pomocy zasiłku Min. Roln. i Dóbr Państw.

Wychodzi 15-go i ostatniego każdego miesiąca

Redaktor: Prof. Dr. Edward Schechtel

Adres red. i administracji: Poznań, ul. Mickiewicza 33 — Godziny biurowe codziennie od 9-13 z wyjątkiem niedziel i świąt. — Redaktor przyjmuje we wtorek, środę i czwartek od 12-13. — Telefon nr. 62-43, 63-84, 63-85, 64-42. — P. K. O. w Poznaniu nr. 206454

Prenumerata: Przedpłata kwartalna z przesyłką wynosi cztery złote. Numer pojedynczy jeden złoty.

Ogłoszenia: Cała strona 40 zł, 1/2 strony 20 zł. 1/4 strony 10 zł, 1/8 strony 5 zł, 1/16 strony 2,50 zł. Przy powtarzaniu ulgi według umowy.

TREŚĆ NUMERU:

Prof. Dr. Edward Schechtel.

6) NOWOCZESNA GOSPODARKA JEZIORNA.

(Ciąg dalszy.)

c) Znaczenie otwartej (wolnej) wody.

Podczas gdy w partji brzeżnej roślinność w swej olbrzymiej przewadze była zawisła bezpośrednio od gleby a temsamem i zwierzęta opierające swój byt na tej roślinności, podczas gdy w partji dennej dalej widzieliśmy, że czynnik gleby schodzi na plan drugi z powodu braku światła i niemożności rozwoju zielonych roślin a główną podstawą bytu jest szlam pokrywający dno i przedstawiający osad wyprodukowany przez jezioro,

złożony najczęściej z odpadków życia roślin i zwierząt, to w partji otwartej wody urywa się i ten związek i pośrednia zależność od dna. Rośliny i zwierzęta otwartej wody są zupełnie od dna niezależne. Są one swobodnie zawieszone całe życie w wodzie, bujając w jej przestworach w grze fal, wiatrów, prądów poziomych i pionowych wody etc.

Zwierzęta i rośliny wolnej wody nazywamy w nauce „planktonem". W języku polskim stworzono jako odpowiednik tego obcego słowa wyraz „błądzielina" (w niem. Auftrieb). Już z tego cośmy wyżej powiedzieli o sposobie życia zwierząt i roślin planktonowych, a mianowicie, że bujają one swobodnie zawieszone w wodzie, łatwo domyśleć się, że będą to same istoty drobne, gdyż duże nie mogłyby się wskutek ciężaru swego długi czas utrzymać w zawieszeniu i musiałyby opaść na dno. I w rzeczywistości znajdujemy w otwartej wodzie same drobne istoty. Największe z nich, wyjątkowo duże i bardzo rzadkie, nie przekraczają długością swą 1 cm. W olbrzymiej przewadze zaś są to bardzo drobne formy nieuzbrojonem okiem słabo lub zupełnie niewidoczne. Niektóre z nich występują jednak masowo tak, że ilość ich w 1 cm^3 wody sięga miljonów! Taki masowy pojaw tych organizmów jest znany napewno wielu rybakom i nosi nazwę „zakwitu" wody. Wskutek masowego rozmnożenia zabarwiają one wówczas wodę na rozmaite nienaturalne kolory jak: żółty, zielony, czerwony i t. p., które rzucają się natychmiast w oczy. Ale nawet i napozór zupełnie czysta woda pod szkłami powiększającemi okazuje się bardzo ożywioną i odgrywa w gospodarstwie przyrody a temsamem i w rybactwie ważną rolę.

Ponieważ ciężar gatunkowy ciała zwierząt planktonowych jest przeważnie większy od wody, przeto musiałyby one, jak wspomniano wyżej, opaść na dno, gdyby nie miały odpowiednich urządzeń, zabezpieczających przed tem. I widzimy, że posiadają one takie zabezpieczenie już to w formie kulek względnie kropelek tłuszczu, lżejszego jak wiadomo od wody, wydzielanych w ciele i obniżających jego ciężar, już to w formie banieczek, małych zbiorników gazów, wreszcie w postaci urządzeń zwiększających powierzchnię ciała, jak długich włosów, szczecin i t. p., które podobnie jak płaszczyzny w aeroplanie ułatwiają im utrzymywanie się, zawieszenie w otwartej wodzie.

Wśród istot planktonowych musimy też rozróżniać rośliny i zwierzęta, które i tu wykazują podobne zjawiska, jak na granicy części brzeżnej i dennej. Mianowicie w warstwie powierzchownej wody, dostatecznie oświetlanej przez słońce, znajdujemy zarówno zwierzęta jak i rośliny w obfitych iloś-

ciach, podczas gdy ku głębiom, z zanikiem światła ilość roślin ciągle maleje, zaś zwierząt nie w tym samym stopniu. W powierzchownych wartwach wody odżywiają się zwierzęta przeważnie pokarmem roślinnym, w głębszych żyją z odpadków życia i z rabunku.

Ilość istot planktonowych jest już dzisiaj bardzo duża i ciągle nowe się odkrywa. W pobieżny choćby przegląd ich wdawać się nie możemy i wymienimy tylko parę dla przykładu.

Z roślin planktonowych mają zwłaszcza duże znaczenie okrzemki. Niektóre z nich jak Fragillaria i Melosira tworzą nitkowate szeregi komórek, ułatwiające im bujanie w wodzie, inne, jak Asterionella i t. p., tworzą przepiękne gwiazdki, przybierają kształt biszkoptów, rogalków i t. d. Grupa Nostococcaceów powoduje znów głównie wspomniany zakwit wody (Anabaena, Clathrocystis, Polycystis, Aphanizomenon). Bywa on czasami niebezpieczny dla rybaka, ponieważ w olbrzymich masach, miljardach w powierzchownych wartwach wody rozmnożone istoty spędza czasami wiatr na jeden brzeg w takich ilościach, że woda zamienia się w gęstą zawiesinę i jeżeli potem po okresie rozwoju zaczynają te istoty również masowo ginąć, to mogą przez masowe gnicie tak zepsuć wodę, że następuje śnięcie ryb.

Ze zwierząt znajdujemy w planktonie przedewszystkiem bardzo wiele jednokomórkowych wiciowców, następnie ogromną ilość wrotków. Dla nas rybaków najbardziej interesującymi, bo najważniejszymi, są drobne raczki. Występuje ich również bardzo wiele rodzajów i gatunków, jak rozwielitki, pchły wodne i t. p. Do największych zwierząt planktonowych należy około 1 cm długi raczek Leptodora, który posiada silnie rozwinięte szczeciny pływne dla utrzymywania się w wodzie.

W rozwoju istot planktonowych gra też rolę sezonowość. I tak widzimy, że z roślin przeważają od października do czerwca Melosiry, potem te z roślin, które powodują zakwit wody. Ze zwierząt w ciepłej porze przeważają pchły wodne, w zimnej rozwielitki i wrotki.

Przeważna część istot planktonowych posiada tę właściwość, że są one prawie zupełnie przeźroczyste i bezbarwne. Tak np. raczek Leptodora mimo, że jest około 1 cm długi, jest bezbarwny i tak przeźroczysty, że go gołem okiem prawie w wodzie nie widać. Właściwość ta stanowi dla tych istot urządzenie obronne, gdyż czyni je trudniej dostępnemi dla nieprzyjaciół.

Istoty planktonowe bada się łowiąc je zapomocą t. zw. siatki planktonowej. Jest to woreczek zrobiony z gęstej siatki jedwabnej, jakiej używa się w młynarstwie do pytlowania ma-

ki. Przecedzając przez taką siatkę wodę, chwytamy plankton, który nie przechodzi przez gęste oczka. W nowszych czasach okazało się jednak, że przez najgęstsze nawet siatki nasze przechodzi bardzo wiele istot — daleko więcej, niż to co dotąd chwytaliśmy. Chwycono się dlatego innego sposobu i centryfugowano wodę, zbierając w ten sposób wszystkie istoty planktonowe zawarte w wodzie. Przy użyciu tej metody okazało się, że w ten sposób chwytanych najdrobniejszych istot, które przedtem przechodziły nam przez siatkę planktonową, było około kilkadziesiąt razy więcej.

Mimo, że istoty planktonowe występują masowo co do ilości osobników i że mają ważne znaczenie, to jednak co do objętości, jako pokarm, ma plankton, z trzech wymienionych części, czynników produkujących jeziora, t. z. brzegu, dna i otwartej wody, w stosunku do nich, najmniejsze znaczenie w rybactwie. Jest to bezsprzecznie w jeziorze cześć najuboższa. Osobników bardzo wiele coprawda, ale bardzo drobnych i rozrzuconych na wielkiej przestrzeni. Zimne i głębokie jeziora posiadają nierzadko zaledwie 5—10 litrów planktonu na 1 ha, a te ilości są, np. w stosunku do masy pokarmu roślinnego i zwierzęcego przybrzeżnego, rzeczywiście znikome. I tu należy sprostować błędne, niestety nazbyt częste, prawie powszechne używanie tego wyrazu „plankton" w rybactwie i zupełnie mylnie przypisywane mu przesadzone znaczenie. Faktycznie w rybactwie „codziennem" utarło się — z czasów kiedy plankton i znaczenie jego dla rybactwa odkryto i kiedy jeszcze jego roli w rybactwie dokładnie nie znano, a nadto wiele o nim pisano — że wogóle pokarm ryb nazywa się planktonem, bez względu na to, czy on jest nim rzeczywiście, a więc czy chodzi o zwierzęta i rośliny zamieszkujące stale i zawieszone w otwartej wodzie. Doszło do tego, że nawet duże względnie zwierzęta, wybitnie przybrzeżne zaczęto nazywać planktonem, do którego nawet zaliczano takiego żółto-brzeżka! Zobaczymy też przy omawianiu gatunków hodowlanych ryb jeziornych, jak ograniczone wogóle ma znaczenie plankton w ścisłem, naukowem znaczeniu, dla rybactwa.

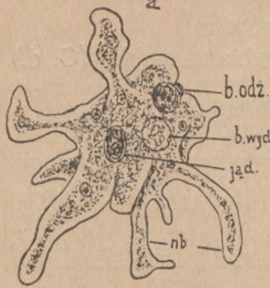
(Ciąg dalszy nastąpi.)

Opis tablicy zamieszczonej na stronie 309.

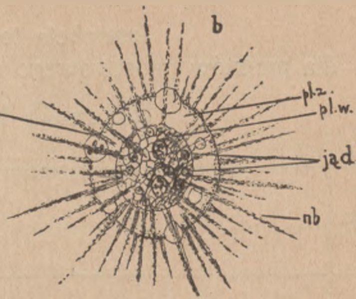
Na zamieszczonej tablicy znajdują się typowi przedstawiciele świata drobnych zwierząt wodnych: 1. jednokomórkowe zwierzątko, pełzak (Amoeba), jedno z najniższych w świecie zwierzęcym, 2. słonecznica (Heliozoa), również jednokomórkowe zwierzę, 3. siatka planktonowa, 4. i 5. najpospolitsze wymoczki (Stylonychia, Paramaecium), 6.robak nicień (Nematoda), 7. raczek Leptodora, 8. pchła wodna (Bosmina), 9. oczlik (Cyclops) i 10. wrotek (Brachionus).

T a b l i c a

1

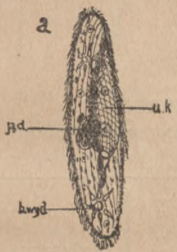
2

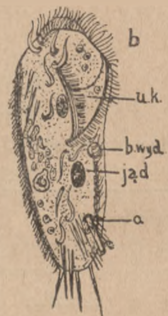
3

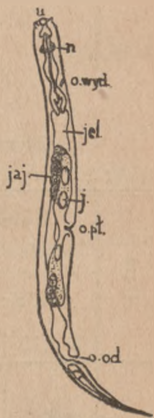
4

5

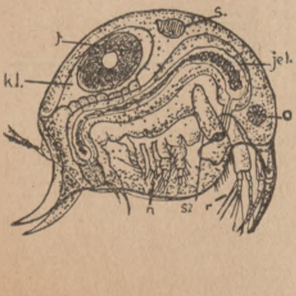
6

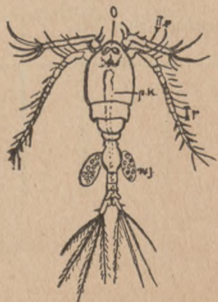
7

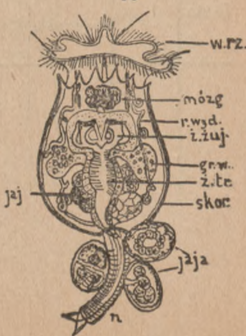
8

9

10

KOMUNIKATY
MINISTERSTWA ROLNICTWA I DÓBR PAŃSTWOWYCH.

Instrukcja techniczna
dla punktów państwowego zarybiania wód. (C. d.)

Wzór № 1.

Dziennik kasowy.

Punkt ....

Data		Przychód		Rozchód		Stan kasy	
		zł	gr	Zł	gr	Zł	gr

Wzór № 2.

Notowania
dotyczące temperatury, poziomu wody i stanu pogody.

Punkt ....

Data	Temperatura						Poziom wody o godz. 7 rano	Uwagi dotyczące rodzaju i czasu opadów oraz inne spostrzeżenia, dotyczące pogody i stanu wody
	powietrza			wody				
	Godzina			Godzina				
	7.	13.	21.	7.	13.	21.		

Wzór № 3.

Kontrola
ilości złowionych i rozchodowanych tarlaków.

Punkt ....

Data		Samce			Data		Samice		
		Przychód	Rozchód	Stan			Przychód	Rozchód	Stan

Wzór № 4

Kontrola
uzyskanej i rozchodowanej ikry.

Punkt ....

Data	Przychód			Rozchód		Uwagi
	Ilość wytartych samic	Ogólna waga wytartych samic w kg	Waga uzyskanej ikry w kg	Ilość ziarn ikry	Ilość ramek	

Wzór № 5.

Notowania
wagi i długości złowionych tartaków.

Punkt ....

Data	Płeć	Waga kg	Długość cm	Uwagi

Wzór nr. 6.

Skład połowów.

Punkt..

Data	Ogólna ilość złowionych ryb	Skład połowu:					Uwagi dotyczące sposobu połowu i stanu sanitarnego ryb
		Ogólna ilość		W tem samic			
		samców	samic	z dojrzałą ikrą	z ikrą niedojrzałą	wytartych w warunkach naturalnych	

INSTRUKCJA.

1. Skrzynka transportowa do przewozu ikry urządzona jest w sposób, jak to wykazuje załączony szkic (rysunek 1).

2. Każda skrzynka, zależnie od ilości przesyłanej ikrv zawiera: a) do 20 ramek napełnionych ikrą, b) 2 ramki z lodem z których jedna umieszczona jest na samym wierzchu, druga w środku warstwy ramek tj. pod dziesiątą ramką z ikrą, c) 3 ramki z mchem, z których jedna umieszczona jest pod górną skrzynką z lodem, druga pod środkową ramką z lodem, trzecia na samym spodzie.

3. Po otrzymaniu zawiadomienia o nadejściu przesyłki należy jak najrychlej odebrać skrzynkę z kolei i przewieźć ją na miejsce przeznaczenia do dalszego wylęgu ikry, unikając silnych wstrząsów i przewracania skrzynki na bok i do góry dnem.

4. Po otwarciu wieka skrzyni należy wyjąć górną ramkę z lodem, poczem należy skrapiać warstwę ramek wodą pobraną z rzeki lub jeziora, w którym ma być umieszczona ikra. Skrapianie należy uskuteczniać zapomocą ogrodowej polewaczki stopniowo, z początku powoli, później obficie, tak aby (w ciągu 15—20 m.) zrównać temperaturę w skrzyni transportowej z temperaturą wody, w której ma być umieszczona ikra.

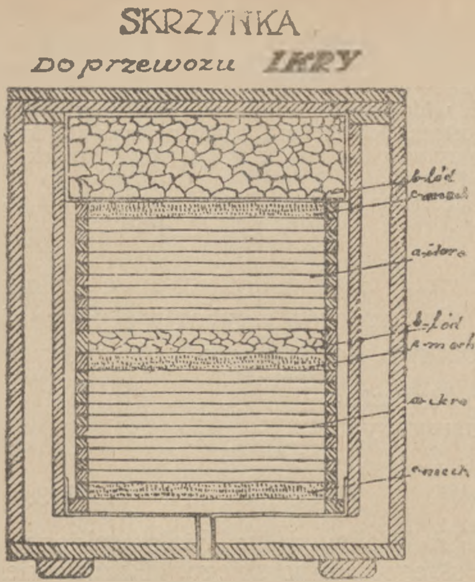
5. Po wyrównaniu temperatury w skrzyni transportowej należy wyjmować po jednej ramce z ikrą i przesypywać ikrę do aparatu wylęgowego, zanurzając ramki w wodzie.

6. Skrzynki wylęgowe winny być wykonane według rysunku 2-go i wstawione o ile możności na prądzie czystej wody, tak aby ikra była należycie przepłukiwana aż do chwili wylęgu.

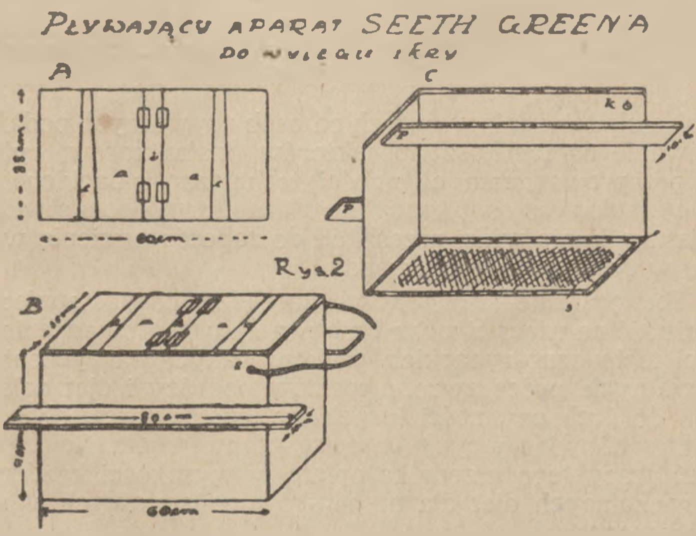
7. W każdym aparacie wylęgowym można umieścić około 150 tysięcy ziaren ikry sandacza.

8. Wylęg, zależnie od temperatury wody i stopnia rozwoju ikry nastąpić może po 1—4 dniach od chwili umieszczenia ikry w aparacie.

9. Po ukazaniu się większej ilości wylęgu należy wylęgnięty narybek wypuszczać stopniowo na wolność wyjmując go z aparatu małym kasarkiem muślinowym, albo przez powolne zanurzanie aparatu wylęgowego tak, aby wylęgnięty narybek wypływał przez brzegi zanurzonej skrzynki; należy przytem zachować ostrożność, aby pozostała niewylęgnięta ikra, nie była wypłukana przez prąd wody.

Rys. 1

A. a — wieczka skrzynki połączone przy pomocy zawiasów ze środkową listewką b) przytwierdzoną do bocznych ścian skrzynki, c) — listewki wzmacniające.

B. Aparat Seeth-Green'a o wymiarach 60.40.35 cm, p — pływaki luźno przytwierdzone do boków skrzynki przy pomocy jednego gwoździa

na odległość 15 cm od górnego kantu skrzynki — służą do podtrzymywania skrzynki na wodzie, wymiar pływaków: długość 80 cm. szerokość 10 cm, grubość deski 3 cm, k — kółka żelazne do przymocowania sznurka.

C. Skrzynka widoczna od spodu, s — siatka w dnie skrzynki, ocynkowana, mosiężna lub żelazna, wymiar oczek dla ikry sandacza 1 m/m. Siatkę przytwierdza się przy pomocy listewek przybitych gwoździami od spodu.
Grubość desek na bokach skrzyni oraz wieczka 8—10 m/m.

Opłaty na rzecz Skarbu Państwa za dokonywanie przez inspektorów (instruktorów) rybactwa czynności techniczno-rybackich na życzenie osób prywatnych.

Ministerstwo Rolnictwa
i Dóbr Państwowych
Nr. 1192—R. II.

Okólnik Nr. 813.

do PP. Wojewodów: Białostockiego, Krakowskiego, Poleskiego, Pomorskiego, Poznańskiego i Delegata Rządu na okręg administracyjny Wileński,

w sprawie

opłat na rzecz Skarbu Państwa za dokonywanie przez inspektorów (instruktorów) rybactwa czynności techniczno-rybackich na życzenie osób prywatnych.

Na skutek napływających od osób prywatnych podań o delegowanie na ich koszt inspektorów (instruktorów) rybactwa dla przeprowadzania czynności techniczno-rybackich na należących do tych osób gruntach, Ministerstwo Rolnictwa i D. P. wyjaśnia, iż nie widzi przeszkód do zadośćuczynienia wyrażonym w tych podaniach prośbom.

Jednocześnie Ministerstwo zarządza, co następuje: Jako należność na rzecz Skarbu Państwa za przeprowadzenie czynności techniczno-rybackich, wykonywanych na życzenie osób prywatnych, prócz zwrotu kosztów podróży i djet delegowanego do tych czynności inspektora (instruktora), obliczonych według obowiązujących przepisów, ustanawia się za każdy dzień pracy tego urzędnika opłatę w wysokości każdocześnie obowiązujących djet dla urzędników państwowych V stopnia służbowego.

Od osób, zgłaszających się o wydelegowanie inspektora (instruktora) rybactwa dla dokonania wspomnianych czynności, należy zażądać wpłacenia w odnośnej Kasie Skarbowej, na rachunek bieżący lub depozytowy właściwego Urzędu Wo-

wódzkiego zaliczki na pokrycie wskazanych wyżej opłat w wysokości najmniej 2/3 całej — w przybliżeniu obliczonej — należności, oraz złożenia w urzędzie ostemplowanego podania, zawierającego deklarację, że ewentualną pozostałość opłat petent pokryje z własnych funduszów i własnym kosztem dostarczy potrzebnej ilości furmanek oraz niezbędnych robotników.

Kwit na wpłaconą zaliczkę winien być odesłany do Urzędu Wojewódzkiego z oznaczeniem dnia, na który miałaby być wyznaczona delegacja.

Po dokonaniu czynności delegowany inspektor (instruktor) winien przedstawić Urzędowi Wojewódzkiemu rachunek kosztów podróży oraz sprawozdanie z dokonanych badań.

Wszelkie dalsze czynności urzędowe, jakoto: zaakceptowanie i sprawdzenie rachunku kosztów podróży delegowanego inspektora (instruktora), ustalenie ilości dni jego pracy i wysokości opłat za tę pracę, dokonanie przelewu z rachunku bieżącego lub depozytowego sumy wpłaconej przez petenta na właściwy rachunek sum budżetowych, wysłanie rachunku i nakazu zapłaty, do petenta, dopilnowanie uiszczenia należności i inne czynności rachunkowo-kasowe podlegają załatwieniu w trybie kompetencji poszczególnych wydziałów Urzędu Wojewódzkiego zgodnie z obowiązującymi w tej mierze przepisami.

Po przeprowadzeniu z petentem całkowitego rozrachunku sumę, przypadającą na zwrot kosztów podróży, zarachować należy jako zwrot wydatków na wznowienie kredytu, z którego dokonano wypłaty kosztów podróży — zgodnie z par. 18 przepisów rachunkowo-kasowych M-stwa Skarbu z dnia 24 listopada 1921 r. (Monitor Polski z dn. 15. XII. 1921 r. Nr. 285), a pozostałą sumę, na odpowiedni paragraf dochodów Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Warszawa, dnia 30 września 1925 r.

Minister:
(—) Janicki.

HODOWLA RYB I RYBOŁÓSTWO NA ŁOTWIE.

1. Wstęp.

W 1922 r. przy Ministerjum Rolnictwa w Rydze został utworzony specjalny wydział rybołóstwa, mający za zadanie popieranie rybołóstwa zarówno morskiego, jak i śródlądowego.

Wydział ten dopiero w końcu 1923 r. przystąpił do zorganizowania statystyki, przyczem uwzględnione zostało wyłącz-

nie rybołóstwo morskie; statystyki rybołóstwa śródlądowego Łotwa dotąd nie prowadzi, mimo, że posiada olbrzymią ilość jezior, stawów i rzek (w Liflandji 540, w Inflantach 300, w Kurlandji około 150) i mimo, że łotewskie ryby rzeczne (specjalnie łosoś z Dźwiny i minogi) są bardzo poszukiwane na rynkach zagranicznych.

2. Organizacja.

Wybrzeże morskie Łotwy długości 494 klm podzielone jest na 4 oddziały — 1. zatoka ryska (od Hajnasza do Zocene), 2. wybrzeże Kołki (od Zocene do Sarnate), 3. oddział windawski (od Sarnate do Liel - Irbe) i 4. oddział lipawski (od Liel-Irbe do rzeki Svente). Oddziały podzielone są na rejony, ogólna ilość których wynosi 64; na czele każdego rejonu stoi specjalny korespondent Ministerstwa Rolnictwa (ktoś z miejscowych ludzi), obowiązkiem którego jest codzienne informowanie Ministerstwa o połowie ryby (waga i przypuszczalna wartość).

W celu podniesienia produkcji, Ministerstwo Rolnictwa zorganizowało specjalne kursy instruktorów, otworzyło i subsydjuje specjalne szkoły, wydaje pismo, poświęcone rybactwu i ułatwia w Banku Ziemskim uzyskiwanie pożyczek—w pierwszej linji na kupno inwentarza, którego brak daje się bardzo odczuwać.

3. Budżet.

Wydatki Skarbu Państwa w 1924 r. i preliminarz na 1925 rok — w łatach (= złotych).

		1924	1925
1.	Administracja	12.000	25.000
2.	Szkoły		
	a) państwowa	15.000	73.000
	b) prywatna	8.000	8.666
3.	Kursy i wystawy	1.200	1.200
4.	Wynagrodzenie instruktorów i specjalistów	11.304	12.128
5.	Wydawnictwa i pisma	1.200	6.600
6.	Statystyka	—	1.600
7.	Badania naukowe	1.000	4.000
8.	Dotacje zakładom hodowli ryb	8.000	8.000
9.	Zakup specjalnych gatunków ryb dla rozpłodu	11.000	11.000
10.	Punkty konserwacji sieci rybackich	1.460	1.410
11.	Punkty strażnicze dla zawiadamiania o burzy	4.000	4.000
		74.164	156.604

Prócz powyższego — w budżecie Ministerstwa Komunikacji przewidziane jest otwarcie na wybrzeżu 10 stacji telefonicznych — dla przyśpieszenia akcji ratowniczej w razie katastrofy na morzu.

4. Kredyt.

Bank Ziemski w Rydze udziela organizacjom rybackim oraz grupom, składającym się z kilku poszczególnych rybaków, krótkoterminowego kredytu, przeważnie na kupno inwentarza. Termin 2-letni, spłata ratami kwartalnemi — 7% rocznie.

Dane odnośne za 1923, 1924 i pierwsze półrocze 1925 r. są następujące:

1923	—	367	pożyczek	—	161.630 łatów
1924	—	207	„	—	91.340 „
½ 1925	—	97	„	—	60.400 „

5. Inwentarz.

Podczas trwania wojny wojska rosyjskie a później władze okupacyjne niemieckie zarekwirowały znaczną ilość łodzi motorowych, kutrów i łódek, skutkiem czego daje się dotąd zauważyć wielki brak inwentarza.

Rybacy łotewscy posiadali w dn. 1. I. 1925 r.:

łodzi zwykłych	—	275	
łodzi motorowych	—	110	o 843 sił. k.
łodzi żaglowych	—	685	
kutrów	—	1303	
transportowców	—	14	o 128 sił. k.
		2387	

Zmuszeni — wobec braku dostatecznej ilości łodzi motorowych — posługiwać się kutrami i zwykłemi łodziami, rybacy skazani są częstokroć, prócz zupełnie nieprodukcyjnej straty czasu (dla oddalenia się o 30—40 klm od brzegu potrzebują oni od 8—15 godzin, wówczas, gdy zarzucenie sieci i sam połów trwają zaledwie 3—4 godziny) na b. poważne niebezpieczeństwa, zarówno dla życia, jak i dla mienia (łodzie i sieci); wobec wolnego posuwania się rybacy częstokroć nie mogą ujść przed nadciągającą burzą.

Podług danych Ministerstwa Rolnictwa — zużycie inwentarza (łodzi i sieci) podczas katastrof wynosi rocznie 1½ do 2½%.

6. Produkcja.

Połów ryb (morskich) w 1924 r. był następujący:

Gatunek	Waga w kg	Wartość w łatach	Cena przec. 1 kg w łat.
Łosoś	65.577	127.481.—	1.94
Sieja	6.215	6.901.—	1.11
Węgorz	23.260	44.831.—	1.93
Flądra	1.275.734	404.193.—	0.32
Wątłusz (sztokfisz)	1.258.823	215.704.—	0.17
Śledź bałtycki	4.861.240	905.366.—	0.19
Szprot	542.664	141.387.—	0.26
Stynka	16.885	7.715.—	0.46
Węgorzyca	73.372	39.471.—	0.54
Kolka	282.145	20.102.—	0.07
Cyrta	10.646	10.951.—	1.03
Różne	39.404	21.213.—	0.54
	8.455.965	1.947.315.—	0.23

Połów w poszczególnych miesiącach jest następujący:

	Waga kg	Wartość w łat.	Przeciętna ilość dni pracy
I.	180.007	40.584.—	1,5
II.	135.863	53.219.—	1,5
III.	200.354	73.343.—	2,6
IV.	195.968	62.935.—	4,4
V.	894.374	204.488.—	15,1
VI.	922.738	236.347.—	14,7
VII.	761.061	236.456.—	13,9
VIII.	1.068.338	246.463.—	16,0
IX.	726.843	181.333.—	13,7
X.	1.048.252	241.356.—	13,4
XI.	1.550.977	259.917.—	13,9
XII.	771.190	110.874.—	8,6
	8.455.965	1.947.315.—	10,2

Najbardziej intensywny połów odbywa się w listopadzie, następnie zaś w sierpniu, wrześniu, czerwcu, maju.

Z ogólnej masy połowu 57,5% wagi stanowią śledzie bałtyckie, 15,1% flądra kamienna, 14,9% wątłusz (sztokfisz) i 6,4% szprot.

50% połowu — w zatoce ryskiej, 25% w oddziale lipawskim, 18% — w windawskim i 7% — na wybrzeżu Kołki.

Z poszczególnych gatunków ryb — łosoś, stynka, kolka i cyrta prawie wyłącznie w zatoce ryskiej, sieja — przeważnie pod Lipawą i w zatoce ryskiej, węgorz — w zatoce ryskiej i częściowo pod Lipawą, flądra kamienna — przeważnie pod Windawą, częściowo pod Lipawą, wątłusz — pod Lipawą i częściowo pod Windawą i w zatoce ryskiej, śledzie bałtyckie — przeważnie w zatoce ryskiej i pod Windawą, szprot — pod Kołką i częściowo w zatoce ryskiej.

Najbardziej intensywny połów poszczególnych gatunków ryb — odbywa się w następujących czasokresach:

śledź bałtycki — w listopadzie, październiku i grudniu,
łosoś — w lipcu, sierpniu i wrześniu,
sieja, wątłusz i stynka — w maju i czerwcu,
węgorz i flądra — w lipcu i sierpniu,
węgorzyca — w czerwcu i lipcu,
szprot — w listopadzie i grudniu,
cyrta — w czerwcu, lipcu i maju,
reszta — w czerwcu.

7. Rybołóstwo śródlądowe.

Jak wyżej było zaznaczone, władze łotewskie nie prowadzą statystyki rybołóstwa śródlądowego, ścisłych więc danych brak. Podług danych prowizorycznych, udzielonych przez eksporterów ryby — wysokość połowu ryb śródlądowych wynosiła w 1924 r. koło 2.000.000 kg, z tego 70% łosoś rzeczny, 25% minogi i 5% reszta ryb.

8. Organizacja rybactwa.

Organizacja rybołóstwa na terenie obecnej Łotwy w formie zrzeszeń rybaków pod nazwą „Ryskie stowarzyszenie rybaków“ datuje się od b. dawna.

Po wybuchu wojny nastąpiło zjednoczenie wszystkich organizacyj rybackich w jedno „Bałtyckie Centralne Stowarzyszenie Rybołóstwa“, które jednakże, w miarę posuwania się wojsk niemieckich w głąb terytorjum obecnej Łotwy, zmuszone było zmniejszać swoją działalność. Niemieckie władze okupacyjne wprowadziły monopol na ryby, skutkiem czego wszystkie organizacje rybackie i poszczególni rybacy poddani zostali specjalnemu zarządowi (Innung), który był pośrednikiem pomiędzy władzami okupacyjnemi a organizacjami.

Władze bolszewickie utrzymały monopol — zostało przeprowadzone zupełne upaństwowienie rybołóstwa.

Po powstaniu Łotwy Niepodległej losem rybaków zajęło się Ministerstwo Aprowizacji, które b. czynnie popierało proces organizowania się rybaków.

W grudniu 1919 r. odbył się kongres 11 istniejących wówczas rybackich stowarzyszeń, które zjednoczyły się w istniejące i zrzeszające wszystkie organizacje rybackie „Centralne Stowarzyszenie Rybołóstwa na Łotwie“, działające w kontakcie z nowostworzonym Wydziałem Rybołóstwa przy Ministerstwie Rolnictwa.

9. Eksport z Łotwy ryby i konserw rybnych.

I. Eksport ryby.

Dane co do eksportu z Łotwy w 1921—1924 r. są następujące:

	Waga w kg	Wartość w łat.
1921	282.113	39.894.—
1922	651.838	186.120.—
1923	604.190	283.179.—
1924	1.049.077	443.003.—

Podział państw, importujących z Łotwy ryby w 1924 r., był następujący:

Polska	728.421	kg	o wart.	225.397	łat.
Litwa	158.407	„	„	47.719	„
Rosja	120.967	„	„	64.786	„
Inne państwa	41.282	„	„	105.101	„
	1.049.077	kg	o wart.	443.003	łat.

W 1921 i 1922 r. największym odbiorcą ryby z Łotwy była Litwa, w późniejszych zaś latach na pierwsze miejsce wysuwa się Polska.

Przywóz ryby z Łotwy do Polski był następujący:

	Waga w kg	% całego eksportu ryby z Łotwy	Wartość w łatach	% całego eksportu ryby z Łotwy
1921	32.734	11,6	6.554.—	16,9
1922	81.968	12,5	17.792.—	9,5
1923	130.132	21,6	33.605.—	11,9
1924	728.421	61,0	225.297.—	49,7

W I. półroczu 1925 r. eksportowano z Łotwy do Polski:

243.155 kg ryby o wartości 74.316.— łatów.

II. Eksport konserw rybnych.

Dane co do eksportu z Łotwy w 1921—1924 r. są następujące:

	Waga w kg	Wartość w łatach.
1921	209.538	74.799.—
1922	398.398	505.096.—
1923	553.180	631.974.—
1924	233.002	268.216.—

Podział państw, importujących z Łotwy konserwy rybne, był w 1924 r. następujący:

Rosja	79.976 kg	o wartości	40.142.— łat.
Niemcy	34.352 „	„	52.729.— „
Ameryka	36.270 „	„	47.751.— „
Litwa	18.916 „	„	26.644.— „
Polska	11.863 „	„	18.916.— „
Inne państwa	51.625 „	„	82.034.— „
	233.002 kg	o wartości	268.216.— łat.

W 1921 i 1922 r. największym odbiorcą konserw rybnych była Litwa, która w 1923 r. wydała zakaz przywozu do Litwy konserw rybnych; aczkolwiek zakaz ten został cofnięty, jednakże eksport konserw na Litwę zaczął się zmniejszać; obecnie Litwa importuje zaledwie 8,5% wagi i 10% wartości wywożonych z Łotwy konserw rybnych, wówczas gdy wartość wywiezionych z Łotwy na Litwę w 1921 konserw wynosiła 33% ogólnej wartości eksportu.

Przywóz konserw rybnych z Łotwy do Polski był w latach 1921—1924 następujący:

	Waga w kg	% całego eksportu konserw rybn z Łotwy	Wartość w łatach	% całego eksportu konserw rybn. z Łotwy
1921	11.516	5,5	danych brak	
1922	16.075	4,0	16.942.—	3,3
1923	2.108	0,4	3.513.—	0,6
1924	11.863	5,0	18.916.—	7,0

W I. półroczu 1925 r. eksportowano z Łotwy do Polski 5.288 kg konserw rybnych o wartości 9.982.— łatów.

Rybołóstwo morskie we wrześniu r. 1925.

Połowy			Łosoś	Węgorz	Flądra	Śledź	Szprot	Inne gatunki ryb	Ogólna ilość złowionych ryb w kg	Ogólna wartość w złotych
Ilość rybaków	Ilość łodzi									
	z silnikiem	bez silnika								
			Ilość złowionych ryb w kg							
914	42	225	130	25885	48770	89600	1650	21355	187390	
			Cena w złotych za kilogram							
			5,00	2,60	0,60	0,30	0,50	1,40		144,098

We wrześniu r. b. łowiono w większej ilości węgorze. Niepomyślny stan pogody był dużą przeszkodą w połowach, gdyż wiatry i burze wyrzucały często do 90% wystawionych żaków. Dość pomyślny połów śledzi odbywał się w zatoce koło Helu. Skutkiem znaczniejszych połowów śledzi, cena tego gatunku spadła w końcu miesiąca do 10 zł za 100 kg. Połowy trawlami były niezbyt wydatne. Większą część złowionych węgorzy zakupili na miejscu handlarze i wywieźli na sprzedaż do Gdańska.

Wędzarnie rybackie w okresie sprawozdawczym zajęte były wędzeniem śledzi i węgorzy. Straty rybaków były we wrześniu znaczne; burze zniszczyły 2 łodzie, 30 żaków i 4 sieci flądrowe, zgubiono z powodu zaczepienia na dnie 5 niewodów, 12 sieci śledziowych z linami i kotwicami zniszczył handlowy statek włoski, który stanął na mieliźnie koło wioski Hel; ogółem straty rybaków wynoszą we wrześniu około 3.580 zł.

We wrześniu otrzymali rybacy 9 pożyczek na sumę 2.700 zł, z tego w materjałach na 717 zł. Sprzedano sieci i bawełny za 1.611 zł.

Rybołóstwo morskie w październiku 1925 r.

Połowy			Łosoś	Węgorz	Flądra	Śledź	Szprot	Inne gatunki ryb	Ogólna ilość złowionych ryb w kg	Ogólna wartość w złotych
Ilość rybaków	Ilość łodzi: z silnikiem	Ilość łodzi: bez silnika								
			Ilość złowionych ryb w kg							
926	50	229	170	7 090	28 905	8 470	15 550	17 945	78 130	
			Cena w złotych za kilogram							
			5.00	3.20	0.60	0.40	0,30	1.60		65 512

Połowy ryb w październiku r. b. były nieznaczne. Poławiane w dość znacznych ilościach w ubiegłym miesiącu śledzie zniknęły prawie zupełnie. Szproty jeszcze nie zjawiły się. Połów węgorzy zakończono z wynikiem niżej niż średnim. Z innych gatunków w znaczniejszych ilościach łowiono jedynie pomuchle w okolicach Chłapowa.

Wędzarnie pracowały tylko po kilka dni w miesiącu.

W okresie sprawozdawczym straty rybackie były znaczne: w nocy z 12 na 13 października silny północny wiatr wyrządził wielkie szkody. Uszkodzonych zostało 14 kutrów

rybackich, z których jeden zatonął i został po kilkudniowej pracy nurków marynarki wojennej wydobyty na powierzchnię. Straty rybaków wyniosą około 30.000 zł. Pozatem statki i trawle zniszczyły 2 sieci śledziowe i 6 flądrowych na sumę 360 zł.

W październiku wydano rybakom 18 pożyczek — razem 4.950 zł, z tego w materjałach na 343,38 zł, w gotówce — 4.606,62 zł.

Wojewoda Pomorski Toruń, dn. 4. listopada 1925 r.
L. dz. II. i. 2451/25

Pismo okólne
w sprawie ochrony gatunkowej ryb na wodach otwartych.

Do
Panów Starostów i Prezydentów miast Torunia i Grudziądza.

Powołując się na rozporządzenie policyjne z dnia 11-go kwietnia 1917 r. (Amtsbl. Rej. Kwidz. str. 210) przypominam, że czas ochrony dla pstrąga potokowego i troci obowiązuje od dnia **1-go listopada do 26-go grudnia,** dla raka od **dnia 1-go listopada do 31 maja każdego roku.**

W czasie ochronnym nie wolno łowić ryb, wyżej wymienionych.

Łącznie z zakazem połowu ryb, zabrania się wystawiać je na sprzedaż i nadawać jako przesyłki.

Zakaz sprzedaży nie dotyczy ryb, pochodzących z miejscowości, gdzie powyższe rozporządzenie nie obowiązuje, z wód zamkniętych, wzgl. pochodzących z zagranicy, w którym to wypadku pochodzenie takich ryb musi być udowodnione świadectwem pochodzenia, wystawionem przez upoważnionego do rybołóstwa i poświadczonem przez przełożonego gminy lub obszaru dworskiego.

Powyższe przypomnienie proszę podać do publicznej wiadomości, oraz polecić organom policyjnym, by wzmiankowanego czasu ochronnego ściśle dopilnowały.

Za Wojewodę:
(—) Muszyński.

JESZCZE KILKA UWAG CO DO WYNIKÓW KONFERENCJI W SPRAWIE „DŻUMY".

W Nr. 18/19 „Rybaka Polskiego" zostały wydrukowane uwagi dr. Lubeckiego oraz pismo Ministerjum Rolnictwa i D. P., wyjaśniające pewne nieścisłości komunikatu Wy-

działu Rybackiego C. T. R., podającego rezolucję konferencji lipcowej odbytej w sprawie epizootji karpi (t. zw. dżumy), który w Nr. 13 „Ryb. Polsk." został zamieszczony.

Niniejszem przeto pośpieszamy z uprzejmem wyjaśnieniem, że zarówno w liście dr. Lubeckiego, jak w piśmie Min. Roln. i D. P. nie widzimy żadnej w porównaniu z treścią komunikatu Wydziału Rybackiego C. T. R. sprzeczności i oba „wyjaśnienia" w całości potwierdzają, aczkolwiek w innej stylizacji, komunikat Wydziału Rybackiego C. T. R.

Jedynie jest jedno cenne uzupełnienie w obu pismach, mianowicie, że „konferencja uchwaliła wniesienie do ustawy weterynaryjnej noweli, na mocy której ryby hodowane w stawach zaliczone byłyby do zwierząt domowych".

Istotnie ten ustęp był w komunikacie Wydziału Rybackiego C. T. R. opuszczony.

Pozatem zasadniczej różnicy nie znajdujemy. Odnośnie roli Wydziału Rybackiego C. T. R. w sprawie badań nad „dżumą" i jego akcji propagandystycznej wśród hodowców, tenże Wydział Rybacki C. T. R. już przed konferencją nieco pracy wykonał.

A więc został nawiązany kontakt z prof. Szymanowskim, kierownikiem Zakładu Bakterjologji Stud. Weteryn. Uniwer. Warsz. i dr. Koeppe.

Na materjale dostarczonym przez Wydział Rybacki C. T. R., pod kierownictwem dr. Koeppe, został przeprowadzony cały szereg badań i obserwacyj bakterjologicznych, histopatologicznych i epizootjologicznych, oraz dokonano szczegółowego badania bakterjologicznego nad poszczególnemi sztukami, które kilkoma sposobami zarażano.

Obserwacje były czynione w laboratorjum ichtiobiologicznem Szkoły Gł. Gosp. Wiejskiego przez dr. Koeppe'go i inż. J. Arnolda (Kierownika Wydz. Rybackiego C. T. R.). — Wyniki tych prac zostaną oddzielnie ogłoszone.

Poza pracami laboratoryjnemi, Wydział Rybacki C. T. R. zbierał materjały i dane dotyczące charakteru występowania „dżumy".

Ponieważ prace rozpoczęte i prowadzone przez dr. Koeppe'go i inż. Arnolda były oparte na prywatnym wysiłku pieniężnym, mogły być prowadzone w niedostatecznie szerokich rozmiarach, co oczywiście wpływało ujemnie na szybkość i wynik prac, przeto Wydział Rybacki C. T. R. w powołaniu się na uchwałę lipcowej konferencji zwrócił się do Min. Roln.

i D. P. z prośbą o pomoc pieniężną, załączając zarazem szczegółowy preliminarz wydatków i program zamierzonych prac.

Ponieważ jednak pieniądze wyasygnowane nie zostały, z konieczności prace zostały wstrzymane.

Wydział Rybacki Centr. Tow. Rolniczego.

GŁOS W SPRAWIE DZIAŁU RYBACKIEGO NA WYSTAWIE W GRUDZIĄDZU*).

Szanowna Redakcjo!

Z powodu krytyki działu rybackiego wystawy w Grudziądzu przez p. Mieszkowskiego, delegata Tow. Rybackiego w Warszawie, zamieszczonej w nr. 13 i 14 „Rybaka Polskiego", pozwalam sobie przesłać następujące uwagi:

Z ujęcia spraw rybackich w naszej dzielnicy przez pana Mieszkowskiego, wydawałoby się, że nasze rybołóstwo jeziorne i rzeczne posiada takie rybostany, że z nimi każdego czasu możemy występować na konkursy wystawowe. Tak jednak zupełnie nie jest! Sprawa rybołóstwa a przedewszystkiem materjalne położenie właścicieli i dzierżawców jezior zupełnie inaczej wygląda dziś, niż przed wojną. Lata ostatnie dają dowody, że rybostany się zmniejszają a rybacy popadają w nader ciężkie, poprostu niemożliwe położenie, nie mogąc podołać ciężarowi czynszów i kosztów nabywania przyborów rybackich, które trzeba sprowadzać z zagranicy za cenę dolarów. Jeżeli uwzględnimy czasy przedwojenne, w których dzierżawca płacił czynsz dzierżawny z morga magdeburskiego od 0,50—2,00 mk. niem. czyli z hektara 2,00—8,00 mk. n. — zależnie od gleby jeziora i głębokości — to wówczas można było uprawiać gospodarkę, dzierżawca wiedział ściśle ile ma opłacić czynszu rocznego i w stosunku do osiągniętych połowów i zysków starał się każdego roku swoje jezioro ulepszać, czy to przez zmniejszenie połowów, czy też przez zarybianie. Ostatnie dwa lata przyniosły jednak zabójcze zmiany w stosunkach rybackich, a powodem ich jest

---

*) Pod tym tytułem zamieszczamy list znanego rybaka p. Leonarda Dreczkowskiego, dzierżawcy jezior w Kórniku, zawierający wiele trafnych uwag o smutnem położeniu obecnem rybaków jeziornych. Musimy jednak zaznaczyć, że i p. Mieszkowski wskazał w swym artykule na przyczyny słabej reprezentacji rybactwa jeziornego, a mianowicie widzi je w braku instytucyj opiekuńczych rządowych, jakich np. w szerokiej mierze zużywa rybołóstwo morskie. Red.

sposób obliczania czynszów przez Władze Wojewódzkie. Jak wiadomo, czynsze są ustanowione w naturze, w kilogramach szczupaka. Otóż, jeżeli porównamy stosunek cen liczonych przez Województwo i cen pobieranych na targu za swoje produkty przez rybaków, natenczas uwidacznia się, że czynsze żądane zostały obliczone przeszło o 100% wyżej, aniżeli osiągali je dzierżawcy. Najniekorzystniejsze obliczanie datuje się od 1 października 1924 r. i od tego czasu rybacy wpadają w bankructwo a dla ratowania swego bytu i zapewnienia chleba swej rodzinie zmuszeni są do prowadzenia rabunkowej gospodarki rybnej.

Kompetentne Władze zostały na czas i ze wszystkimi szczegółami powiadomione o stanie, jaki przeżywa rybołóstwo jeziorne, lecz zmiany dotąd, mimo upływu szeregu długich miesięcy, nie uczyniono żadnej; sprawa spoczywa dziś w ręku Ministerstwa Rolnictwa i od niej zależy dziś los paru tysięcy głów rodzin rybackich, które patrzą z uczuciem krzywdy i z trwogą w przyszłość, widząc przed sobą nędzę. Wskutek tych stosunków cierpi i ludność, gdyż krajowa produkcja będzie ciągle spadała a zapotrzebowanie będzie pokrywała produkcja zagraniczna, za którą się płaci w dolarach i na tem ucierpi też Skarb Państwa.

P. Mieszkowski apeluje i zachęca do urządzenia wystawy rybackiej krajowej, lecz apel ten musi odbić się głuchem echem o niedolę rybaków, gdyż w takich warunkach, jak obecnie żyjemy, nie możemy nawet myśleć o wystawach rybackich, które są połączone zawsze z pewnymi wydatkami.

Do powrotu na drogę racjonalnej gospodarki czas najwyższy! W niewielu latach można odrobić to cośmy złego w rybactwie poczynili, lecz trzeba powrócić do obliczeń czynszów przedwojennych.

Jeżeli zaś nasze rzeczowe motywy nie zostaną uznane i gałąź gospodarstwa jeziorowego zostanie zdewastowana, to musimy oświadczyć, że wszelką odpowiedzialność za to musi na siebie wziąść Rząd, gdyż z naszej strony uczyniliśmy wszystko, aby wykazać, że nasze rybołóstwo jeziorne na złej drodze się znajduje.

Leonard Dreczkowski.

NOTATKI O RYBOŁÓSTWIE MORSKIEM.

Z połowu ryb na morzu utrzymuje się przeszło 785 rodzin rybackich, zamieszkałych w 26 miejscowościach na wybrzeżu. Ogólna ilość ludności rybackiej przekracza 3900 osób, z których 1264 osób w 1924 roku pracowało przy połowach na morzu, posiadając do wykonywania rybołóstwa 92 kutrów mo-

torowych, 7 kutrów żaglowych, 712 łodzi żaglowych i wiosłowych o wartości 924.550 złotych i narzędzi połowu za 1,457.830 złotych.

Większe łodzie (kutry) budowane są przeważnie w Gdańsku i zaopatrzone w silniki pochodzenia zagranicznego (przeważnie niemieckie) o sile 6—25 K. M. Tylko łodzie mniejsze budowane są na wybrzeżu przez miejscowych cieśli. Naprawa motorów kutrów i łodzi również odbywa się w Gdańsku, bo na wybrzeżu niema zupełnie urządzeń odpowiednich do budowy, wyciągania i naprawy statków. Było zapoczątkowane w Gdyni przedsiębiorstwo pod firmą „Stocznia w Gdyni", lecz przedsiębiorstwo żadnej naprawy statków wykonywać nie mogło, gdyż nie posiadało należytych urządzeń i nie mogło przyczynić się do poprawy stosunków w tej dziedzinie. Roboty, które stocznia ta wykonywała, ograniczały się do podnoszenia statków rybackich na podnośniku, który istniał przy przystani portowej. Drobne nawet naprawy mechaniczne uskuteczniano, jak i poprzednio, w Gdańsku.

Narzędzia połowu nabywane są przeważnie w stanie gotowym również w Gdańsku lub zagranicą. W kraju dotychczas nie posiadamy ani jednej fabryki sieci, którąby mogła rybaków zaopatrzyć w ten artykuł. Surowce do wyrobu sieci przez rybaków, jak przędza bawełniana i konopna (specjalnie rybacka) korek, manilla, są także pochodzenia zagranicznego. Z krajowych materjałów używane są tylko częściowo liny konopne, płótno żaglowe, smoła i drzewo.

Chociaż w ostatnich latach zaznaczył się dość znaczny wzrost flotylli motorowej rybackiej, jednakże dalszy wzrost zależny jest całkowicie od rozwoju portów rybackich. Dotychczas rybacy mają tylko jeden port rybacki w Helu. Z portu tego mogą korzystać prawie wyłącznie tylko rybacy Helscy, którzy, mając dogodne schronienie, wszyscy uprawiają połowy na kutrach motorowych, więc wykonują swój zawód prędzej, lepiej i korzystniej, aniżeli inni rybacy. Rybacy z Gdyni powiększyli swoją flotyllę motorową od roku 1921 przeszło czterokrotnie, spodziewając się znaleźć dogodny postój dla swych statków w porcie gdańskim. Jednakże dotychczas to się nie stało i z tego powodu rybacy narażeni są na wielkie straty. Np. ostatnia burza w październiku 1925 roku zatopiła i uszkodziła przeszło 13 statków rybackich, wyrządzając strat przeszło na 30.000 złotych. Dalszy rozwój flotylli w Gdyni zależy całkowicie od stworzenia tam portu rybackiego. Chociaż co do budowy portu dla rybaków były poczynione obietnice, jednakże sprawa ta dotychczas nie została ostatecznie załatwiona.

Niezbędne jest również wybudowanie małego portu lub przystani w Jastarni, na półwyspie od strony małego morza. Przyczyni się to może do znacznego podniesienia rybołóstwa przez zwiększenie się flotylli motorowej wiosek Jastarnia i Bór.

Główny dochód otrzymują rybacy z połowu pięciu gatunków ryb: 1. szprotów, 2. śledzi, 3. płastug (fląder), 4. węgorzy i 5. łososi. Co do poławianej ilości, stoi na pierwszem miejscu szprot, dalej idą śledzie, płastugi, węgorze i łososie. Co do wartości połowów na pierwsze miejsce wysuwają się łososie, później idą śledzie, płastugi i węgorze, a szprot zwykle pozostaje na ostatniem lub przedostatniem miejscu. Inne gatunki ryb, jak wątłusze (pomuchle), sieje, makrele, płotki, okonie i szczupaki dają łącznie nie więcej jak 5—6% ogólnych połowów i nie więcej, jak 7—12% wartości ogólnych połowów.

W 1924 roku złowiono 2.389.386 kg ryby o wartości 1.562.115 złotych. Połów ten jest prawie o 50% mniejszy od połowów lat ubiegłych z powodu małej ilości szprotów, które zupełnie nie ukazały się w wodach przybrzeżnych.

Zarobki rybaków w 1924 roku wynosiły od 4217 do 909 złotych brutto na jednego rybaka. Największe kwoty zarabiali ci, co posiadali kutry motorowe i dużą ilość narzędzi połowu, a ponieważ na jednego rybaka przypadało od 5371 do 392 zł majątku rybackiego, więc zarobki rozdzieliły się mniejwięcej w stosunku do posiadanego majątku. Trzeba zaznaczyć, że duża część zarobku musi być przeznaczona na materjały rybackie i zakup, naprawę i utrzymanie kutrów, łodzi, motorów, sieci i innych sprzętów. Zapotrzebowanie materjałów rybackich wynosi mniejwięcej kwotę 200.000 zł miesięcznie, nie licząc naprawy kutrów, łodzi i silników. Ponieważ w czasie wojny i w przejściowym okresie powojennym rybołóstwo znacznie podupadło, konieczne było udzielenie kredytów w gotówce i materjałach dla podniesienia rybołóstwa. Dzięki pomocy rządowej stan posiadanych przez rybaków statków i narzędzi zawodowych podniósł się z 900.000 zł w roku 1922 do 2.391.270 zł w 1924 roku, lecz jeszcze nie wszędzie doszedł do wysokości przedwojennej, wskutek czego kredyty nadal muszą być udzielane, szczególniej w okresach małych połowów i niezjawienia się ryby, jak to ma miejsce od jesieni 1924 roku.

Niezależnie od tego potrzeba stworzyć dla rybaków instytucję kredytową (prace nad tem już są obecnie prowadzone) i pomyśleć o ubezpieczeniu od wypadków większych kutrów i łodzi, by w razie nieszczęść rybacy mieli zapewniony zwrot strat bez uciekania się do pomocy rządowej.

Poławiane ryby zbywane są przez rybaków w stanie świeżym. Głównym odbiorcą jest Gdańsk, zabierający przeszło 50% ogólnych połowów. Rynki miejscowe zakupują 10—12% połowów, wywóz zagranicę (żywych węgorzy) wynosi zaledwie 1%, a pozostałe 40% przerabiane są w miejscowych wędzarniach i wysyłane wgłąb kraju na Pomorze, w Poznańskie, do Warszawy, Krakowa, Łodzi i Katowic. Do innych miejscowości wywóz jest nieznaczny.

Na wybrzeżu istnieje 39 wędzarni o 165 piecach. Są to zwykle drobne przedsiębiorstwa bez kapitału obrotowego i nie są w stanie ani zakupywać dużych ilości ryb przy większych połowach, ani przerabiać takowych w inny sposób, jak wędzenie.

Z tego powodu większość ryb z wybrzeża idzie do Gdańska, który posiada duże wędzarnie i fabryki konserw i zasypuje rynek polski swymi wyrobami. Również tylko gdańskie firmy zakupują zimowe połowy łososia, a także jesienne połowy węgorzy na eksport zagranicę.

Założenie więc fabryki konserw i przetworów z ryb jest konieczne, by rybołóstwo nasze miało własne oparcie na miejscu bez pośrednictwa gdańskiego.

Rybołóstwo nasze dotychczas jest tylko rybołóstwem przybrzeżnem. Należy dążyć do rzeczywistego wykorzystania dostępu do morza w kierunku stworzenia rybołóstwa dalekomorskiego. Rokrocznie sprowadzamy duże ilości ryb morskich, przeważnie śledzi z zagranicy, więc dla zapobieżenia temu eksportowi powinno powstać rybołóstwo dla połowów na dalszych morzach. Oparciem i podstawą dla statków takich musi się stać Gdynia, więc port rybacki w Gdyni powinien być urządzony w ten sposób, by w nim oprócz statków przybrzeżnych znalazły postój także statki większe, a dla ryby przywożonej przez te statki było miejsce na składy, chłodnie i inne urządzenia.

A. Hryniewicki.

ROZMAITOŚCI

Kalendarzyk rybacki na grudzień: Województwo Poznańskie: w b. rejencji Poznańskiej ochrona raka, w b. rejencji Bydgoskiej do 20 grudnia ochrona łososia i pstrąga, cały miesiąc ochrona raka. Województwo Pomorskie: ochrona troci i pstrąga do 26 grudnia, cały miesiąc ochrona raka. Województwa Małoplskie: ochrona łososia, troci, pstrąga i raka.

Popieranie rybactwa przez państwo w Polsce i zagranicą.

Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych otrzymało za pośrednictwem polskich placówek konsularnych dane co do wydatków państwowych na popieranie rybactwa w Prusach, Estonji i Łotwie. Dane za rok 1924 zostały opracowane przez Wydział Rybacki Ministerstwa Roln. i D. P. w następującej tablicy.

Nazwa państwa	Wydatki na popieranie rybactwa w zł.	Wysokość produkcji w rybołóstwie morskiem i śródlądow. w 100 kg	Ilość rybaków	Kwota wydatków przypadająca	
				na 1 rybaka	na 100 kg i produkcj
1. Prusy	399 750	3 976 293	54 000	7.43	0.10
2. Polska	15 000	200 000	14 000	1.07	0.07
3. Łotwa	8 000	104 559	4 485	1.75	0.08
4. Estonja	5 499	16 619	4 000	1.37	0.33

Z powyższego zestawienia wynika, że największej pomocy ze strony rządu doznało rybactwo w Prusach, gdzie na jednego rybaka przypadło rocznie około 7,43 złotych. Łotwa i Estonja wydały na ten cel znacznie mniej (1,75 zł, 1,37 zł). Najmniej zapomóg państwowych na rybactwo wykazuje Polska, gdzie na jednego rybaka przypada tylko 1,07 zł.

Dodatnie wyniki akcji popierania rybactwa szczególnie zaznaczyły się w Prusach, gdzie zawdzięczając intenzyfikacji rybołóstwa, szczególnie morskiego, ogólna produkcja stale wzrasta. wskutek czego wydatek odniesiony na jednostkę produkcji (jeden quintal) stale obniża się i w 1924 mało się różni od wydatków innych państw. Zestawienie powyższe nie obejmuje wydatków na administrację rybacką.

Sprostowanie omyłek druku. W Nr. 18/19 „Rybaka Polskiego“ należy sprostować: str. 273 w. 1 zamiast 1 października ma być 15 października.

Ceny ryb (detal.) za 1 kg w złotych

Notowania urzędowe.

Gatunek	POZNAŃ				TORUŃ			GRUDZIĄDZ		
	7. 10. 25	14. 10. 25	21. 10. 25	28. 10. 25	23. 10. 25	30. 10. 25	6. 11. 25	24. 10. 25	31. 10. 25	7. 11. 25
Węgorze . . .	4,60—5,00	4,40—4,80	4,50	4,50	—	—	—	3,20—4,00	—	—
Sandacze . .	4,20—4,60	3,60—4,00	4,00—4,50	3,00—3,60	3,00—4,00	3,60—4,00	3,00—4,00	—	—	—
Szczupaki . .	2,80—3,20	2,40—2,80	2,40—2,80	2,20—2,40	2,00—3,00	2,40—3,00	1,60—2,80	2,00—2,40	2,00	2,40
Leszcze . . .	—	1,60—2,00	1,60—2,00	1,40—2,00	0,80—2,00	1,20—2,40	1,20—2,00	2,00—2,80	1,00—1,20	—
Liny	3,80	2,40—2,80	2,80—3,20	2,20—2,80	2,00—3,00	3,00	2,80	2,60—3,20	3,20	3,20
Karasie . . .	2,00—2,60	2,00—2,40	1,60—2,00	1,60—2,00	2,00—2,40	2,60	—	2,00—3,00	2,00	2,40
Sumy	—	1,60—2,00	1,60—2,00	1,40—2,00	—	—	—	—	—	—
Okonie	1,00—1,40	1,20—1,80	1,20—2,00	1,20—1,60	0,80—2,00	1,20—2,00	1,00—1,80	1,40	1,60	1,20
Płotki	0,80—1,40	0,60—1,00	0,60—0,80	0,60—0,80	0,60—1,60	1,20—1,60	0,60—1,20	0,60—1,00	0,80	0,80
Drobne ryby .	0,30—0,60	0,40—0,60	0,50—0,80	0,50—0,80	—	—	—	—	—	—
Raki (kopa) .	6,00-8,00*	2,50-10,00*	2,00-10,00*	2,00-10,00*	—	—	—	4,00	12,00	—
Brzany	—	2,00—2,40	1,80—2,20	1,40—1,80	—		—	—	—	—
Miętusy . . .	—	1,20—1,60	1,20—1,40	1,20—1,40	—	2,60	2,00—2,80	—	—	—
Cyrty	—	1,60—1,80	1,20—1,40	1,40—1,80	—	—	—	—	—	—
Łososie . . .	—	—	—	—	6,00	—	5,00	—	—	—
Minogi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pstrągi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Karpie	—	3,60	3,60	3,00—3,60	—	—	—	2,00—3,00	—	—
Sielawy	—	—	—	—	1,00	1,00	1,00	—	—	—
Jazgarze . . .	—	0,50—0,70	0,40—0,60	0,50—0,80	—	—	—	—	—	—
Świnki	—	1,40—1,80	1,40—1,80	1,40—1,60	—	—	—	—	—	—
Jazie	—	1,40—1,80	1,40—1,80	1,40—1,80	—	—	—	—	—	—

*) Od 5 zł począwszy, większe importowane z Małopolski.

Ceny ryb (detal.) za 1 kg w złotych

Notowania urzędowe.

Gatunek	WARSZAWA					ŁÓDŹ				CZĘSTOCHOWA	
	16. 10. 25	23. 10. 25	30 10. 25	6. 11. 25.	13. 11. 25	16. 10. 25	23. 10 25*	30. 10. 25	6. 11. 25	6. 11. 25	13. 11. 25
Węgorze	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sandacze . . .	3,50	3,20—3,50	3,00	3,50	3,00—3,50	2,80—3,00	2,30—2,50	1,80—2,00	2,50—2,70	3,20—3,60	3,00—3,50
Szczupaki . . .	4,00—5,50	3,50—5,00	3,00—5,00	3,00—5,00	3,50—5,00	2,50—3,00	2,00—2,20	2,00—2,20	2,50—2,70	3,50—4,00	3,50—4,00
Leszcze	3,00—4,00	3,00—3,50	3,00	3,00	3,50	2,80—3,00	1,80—2,00	1,80—2,00	2,40—2,60	3,20—3,60	3,00—3,50
Liny	3,00—3,50	3,00—4,00	2,50—3,50	2,50—3,50	2,50—3,50	2,50—3,00	1,80—2,00	1,80—2,00	2,40—2,60	3,50—3,80	3,30—3,60
Karasie	3,00—6,00	3,00	2,50—5,00	3,00—5,00	3,00—5,50	2,50—3,00	1,80—2,00	1,80—2,00	2,40—2,60	3,50—3,70	3,20—3,60
Sumy	5,00	5,00	—	3,50	3,50	1,50—2,00	1,00—1,20	1,00—1,20	—	—	—
Okonie	3,00	3,00	3,00	3,00	—	1,00—2,00	0,80—1,00	0,80—1,00	1,20—1,40	—	—
Płotki	—	—	—	—	3,00	1,00—1,80	0,80—1,00	0,80—1,00	1,20—1,40	2,90—3,20	2,80—3,00
Drobne ryby . .	1,50	1,50	0,80	—	0,80	0,60—1,00	0,40—0,60	0,40—0,60	0,80—1,00	2,50—2,80	2,50—2,80
Raki (kopa) . .	6,00	6,00	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brzany	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Miętusy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cyrty	3,00	3,00	3,00	—	3,00	1,50—2,00	—	—	—	—	—
Łososie	—	—	12,00	—	—	—	—	—	—	—	—
Minogi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pstrągi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Karpie	3,00—3,50	3,00—3,50	2,50—3,00	2,25—3,00	2,50—3,50	3,00—3,50	2,00—3,00	1,80—3,00	2,80—3,00	3,50—3,80	3,20—3,60
Sielawy	—	3,50	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jazgarze	—	—	—	—	—	—	0,40—0,60	0,40—0,60	0,80—1,00	—	—
Świnki	3,50	—	—	—	—	—	—	—	—	2,80—3,20	3,20—3,50
Jazie	3,00	—	—	—	—	1,20—1,50	1,80—2,00	1,80—2,00	2,40—2,60	—	—

*) Znaczne transporty ryb z Rosji wpłynęły na obniżenie cen.

Ceny ryb (detal.) za 1 kg w złotych

Notowania urzędowe.

Gatunek	KATOWICE				RADOM			LUBLIN			
	23. 10. 25	29. 10. 25	5. 11. 25	12. 11. 25	29. 10. 25	5. 11. 25	12. 11. 25	23. 10. 25	29. 10. 25	5. 11. 25	12. 11. 25
Węgorze	4,00	5,00	5,00	—	—	—	—	—	—	—	—
Sandacze	—	3,50	—	4,00	—	—	3,00	—	—	—	—
Szczupaki	4,00	3,50	4,00	3,60	2,60—3,00	2,50—3,00	2,50—3,00	3,00—3,20	3,00—3,20	3,00—3,50	2,75—3,20
Leszcze	—	—	—	—	—	—	—	3,00—3,20	—	3,00	2,75—3,20
Liny	3,80	8,00	3,00	3,50	2,00—2,50	—	—	—	—	2,50—3,00	2,75—3,20
Karasie	2,60	—	—	—	2,60—2,70	2,50—2,70	—	1,00—1,20	—	1,80—2,00	2,50
Sumy	—	—	—	—	2,00—2,50	—	—	—	—	—	—
Okonie	—	—	—	2,60	—	—	1,50—2,00	—	—	1,00—2,00	1,50
Płotki	—	—	—	—	1,00—1,20	1,20—1,70	1,00—1,50	1,00	0,60	0,60—1,00	0,60—1,20
Drobne ryby	—	—	—	—	—	0,80	—	0,60	0,30	0,60—0,80	0,60—1,00
Raki (kopa)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brzany	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Miętusy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cyrty	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Łososie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Minogi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pstrągi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Karpie	3,80	3,00	3,00	3,00—3,50	2,50—2,80	2,50—2,80	2,00—2,50	3,00—3,20	3,00—3,20	2,50—3,00	2,75—3,20
Sielawy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jazgarze	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Świnki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,50
Jazie	—	—	—	—	—	—	—	2,00—2,20	—	2,00—2,50	2,50

Ceny ryb (detal.) za 1 kg w złotych

Notowania urzędowe.

Gatunek	KRAKÓW				STRYJ			STANISŁAWÓW			
	23. 10. 25	30. 10. 25	6. 11. 25	13. 11. 25	23. 10 25	30. 10. 25	6 11. 25	23. 10. 25	30. 10. 25	6. 11. 25	13. 11. 25
Węgorze	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sandacze . . .	—	—	—	—	—	—	—	3,50—4,00	3,50—4,00	3,00—3,50	3,00—3,50
Szczupaki . . .	4,00—5,00	3,50—5,00	3,50—5,00	— 4,00	4,50—5,00	5,00—5,50	5,00—5,50	3,50—4,00	3,50—4,00	3,00—3,50	3,00—3,50
Leszcze	4,50	3,00—4,00	4,00—4,50	— 4,00	3,00—3,50	3,20—3,80	3,10—3 50	3,00—3,50	3,00	2,50—3,00	2 50—3,00
Liny	—	3,50—4,00	—	—	—	—	—	—	3,00—3,50	—	3,00 3,50
Karasie	—	—	—	—	—	—	—	—	3,00—3,50	—	—
Sumy	—	—	—	—	—	—	—	1,50	—	1,00—1,50	—
Okonie	—	—	—	—	3,50—4,00	3,40—3,80	3,50—4,00	2,00—2,50	2,00	1,00—2,50	1,00—2,50
Płotki	—	—	—	—	1,40—1,80	2,00—2,50	2,00—2,50	1,20	2,00	1,00—2,50	1,50—2,00
Drobne ryby .	1,50—2,00	1,50—2,00	1,50—2,00	1,50—2,00	1,20—1,50	2,00—2,50	2,00—2 50	—	0,80	0,80—1,00	—
Raki (kopa) . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brzany	4,50	3,00—4,00	4,00—4,50	4,00	4,50—5,00	5,00—5,50	5,00—5,50	3,50	3,50	2,50—3,00	2,50—3,00
Miętusy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,00—2,50	—
Cyrty	—	—	—	—	—	—	—	2,00—2,50	2,00—2,50	2,00—2,50	—
Łososie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Minogi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pstrągi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Karpie	— 3,50	— 3,50	— 3,50	3,00—3,50	5,00—5,20	5,50—6,00	5,50—6,00	3,50	3,50	3,00 3,50	3,00—3,50
Sielawy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jazgarze	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Świnki . : . . .	4,50	3,00—4,00	4,00—4,50	4,00	1,50—2,00	2,00—2,50	2,00—2,50	2.00 2,50	2,00—2,50	2,00—2,50	2,00—2,50
Jazie	4,50	3,00—4,00	4,00—4,50	4,00	—	—	—	—	—	2,00—2,50	2,00—2,50
Czeczugi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,00—3,50	—

Ceny ryb (detal.) za 1 kg w złotych

Notowania urzędowe

Gatunek	Halicz				Kolomyja	Łuck*	Równe			Wilno	Pińsk
	16. 10. 25	23. 10. 25	30. 10. 25	6. 11. 25	6. 11. 25	29. 10. 25	22. 10. 25	29. 10. 25	5. 11. 25	6. 11 25	październik
Węgorze	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sandacze	2,00—3,00	2,00—3,00	2,00—3,00	2,00—3,00	*—	—	—	—	—	—	—
Szczupaki	2,00—3,00	2,00	2,00	2,00	4,00—5,00	2,50—3,50	2,50—8,00	2,00—2,50	2,50—3,00	3,00—4,00	0,40—1,10
Leszcze	1,00—2,00	1,00—2,00	1,00—2,00	1,00—2,00	—	—	1,75—2,00	—	—	2,50—3,00	—
Liny	1,50—2,50	1,50—2,50	1,50—2,50	1,50	—	—	2,50—3,00	2,50—3,00	2,50—3,00	0,90—1,20	—
Karasie	0,60—0,80	0,60—0,80	0,60—0,80	0,60—0,80	—	—	2,50—3,00	2,00—2,50	—	1,50—2,00	—
Sumy	1,00—1,50	1,00—1,50	1,00	1,00	—	—	—	—	—	2,00—3,00	—
Okonie	1,00	1,00	1,00	1,00	—	2,00—3,00	1,75—2,00	2,00—2,50	2,00—2,50	2,00—3,00	—
Płotki	1,00—1,20	1,00—1,20	1,00—1,20	1,00—1,20	—	1,50—2,00	1,00—1,50	1,00—1,25	2,00—2,50	1,50—2,00	0,25—0,50
Drobne ryby	0,60—0,80	0,60—0,80	0,60—0,80	0,60—0,80	—	80—1,20	0,75—1,00	0,50—0,75	0,75—1,00	0,60—0,70	—
Raki (kopa)	—	—	—	—	—	—	—	1,15—1,50	—	—	—
Brzany	1,00—1,50	1,00—1,50	1,00—1,50	1,00—1,50	3,00—4,00	—	—	—	—	—	—
Miętusy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cyrty	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Łososie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,00—3,50	—
Minogi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pstrągi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Karpie	2,00—2,50	2,00—2,50	2,00—2,50	2,00—2,50	4,00	—	2,50—3,00	—	—	2,50—3,00	—
Sielawy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**	—
Jazgarze	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Świnki	0,60—1,00	0,60—1,00	0,60—1,00	0,60—1,00	2,00—3,00	—	—	—	—	—	—
Jazie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,00—1,50

*) 5. 11. 25 ceny te same. **) Stynki 0,80—1,00 zł.

Czcionkami Drukarni „Poradnika Gospodarskiego", Poznań.